

1. Ainevaldkond „Kunstiained“

1.1. Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- 5) väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõigis põhikooli-astmetes.

Kunsti ja muusikat õpitakse 1.-9. klassini.

Kunstiainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti:

I kooliaste

Kunst – 5 nädalatundi

Loovus – 1 nädalatund

Muusika - 6 nädalatundi

II kooliaste

Kunst – 3,5 nädalatundi

Muusika - 5 nädalatundi

III kooliaste

Kunst – 3 nädalatundi

Muusika - 3 nädalatundi

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Kunstidega tegelemise kaudu

saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuvast ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
- 3) ainealane (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- 7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Kunstide valdkond võimaldab kõiki üldpädevusi loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

Väärtuspädevus. Kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitavaid kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumitsemise ja ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiained teadvustavad inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja

kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes situatsioonides. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagaside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstides referatiivsete ja uurimistööde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides“ sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatikapädevuse arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

1.5. Lõiming

1.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

Muusika	
Eesti keel	<p>Muusikaõpetus ja emakeel on lahutamatud. Rahvalaulude kaudu saavad õpilased tutvuda vana eesti keelega, keelevormide ja sõnavaraga. Kaasaegsete laulude kaudu tutvutakse paljude heliloojate ja luuletajate loominguga. Puututakse kokku vananenud sõnavaraga, murdesõnadega, muutunud tähendusega sõnadega, uute sõnadega – see kõik arendab emakeele kasutamisoskust ja laiendab õpilaste sõnavara.</p> <p>Muusikateoreetiliste ja muusikaajalooliste tekstide lugemine õpetab kasutama omandatud terminoloogiat ja mõisteid, arendab väljendusoskust. Õpilane õpib kasutama erinevaid suhtluskanaleid, areneb oskus otsida, kriitiliselt hinnata ja kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet.</p>
Kirjandus	<p>Lugemisoskuse arendamine, teksti analüüsimine ja selle mõtestamine. Loetu mõistmine, oskus luua vorme omandatud teadmistega. Rahvaloomingu kaudu keele- ja kultuuriruumi, oma päritolu väärtustamine. Tuntud muusikute, kirjanike elulugudega tutvumine – selle kaudu huvitekitamine nende loomingu vastu. Muusikateatrid otseselt seotud kirjandusteostega – libretod. Referaatide, retsensioonide või uurimustöö koostamisel arvestatakse muusikaõpetuses ja kirjanduses sarnaseid kriteeriume.</p>
Matemaatika	<p>Osa muusika teoriast toetub matemaatikas õpitule – arvude omavahelistele seostele ja murdudele. Noodivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendus ja mõistmine. Geomeetriliste kujundite kasutamine noodiõpetuses (terve-, poolnoot jne). Taktimõõtude õppimisel toetutakse murdarvude tundmisele ($2/4$ jne).</p>
Ajalugu	<p>Muusika kuulamisel, muusikateoste mõistmisel on oluline teada ajastu tausta, toleaeegseid kombeid, eluviisi, väärtushinnanguid jne. Elulugude käsitlemisel taas ajalooline taust. Oluline on ajastu tundmine läbi kultuuri - orienteerumine ajas, oskus leida ajastute kirjeldamiseks fakte, teha järeldusi, anda hinnanguid. Sageli tutvutakse läbi muusika teoste ajalooliste sündmuste või ajalooliste isikutega.</p>
Kehaline kasvatus	<p>Liikumist võimaldavad laulumängud, ringmängud, rütmika. Õpilane õpib tunnetama ja väljendama nii muusika sisu, meloodiat, tempot, rütmi, dünaamikat ja vormi liikumise kaudu. Oskus väljendada muusikapala karakterit. Loovuse, spontaansuse ja improvisatsiooni oskuse arendamine läbi liikumisharjutuste ja mängude.</p>
Kunst	<p>Oma loomingulise potentsiaali tunnetamine, arendamine ning maitse kujundamine. Üheks muusikakuulamise meetodiks on muusikapala karakteri, sisu ja meeleolu väljendamine läbi kunsti (joonistamine). Teostest rääkimine toetab oma seisukohtade ja väärtushinnangute kujundamist, arendab tolerantsust, arutlusoskust, kriitilist mõtlemist, julgust ennast ja oma mõtteid väljendada, fantaseerida, loovalt mõelda.</p>

Loodusõpetus	Laulud ja muusikapalad loodusest - lindudest, loomadest looduspiltidest, aastaegadest, kalendri tähtpäevadest. Pillidega loodushäälte jäljendamine. Kuuldud muusikapala edasi andmine jutustuse või joonistuse kaudu.
Võõrkeeled	Uurimustööde ja referaatide koostamisel on oluline info hankimise vajadus internetist. Eesti keelne internet on võrreldes inglise, saksa või venekeelse internetiga palju tagasihoidlikum ja seepärast on õpilaste võõrkeele oskus asjakohane ja hädavajalik. Võõrkeelsete laulude kaudu teadmiste omandamine erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest. Laulmine ja muusika kuulamine aitavad kaasa võõrkeelte häälduse ja sõnavara omandamisele.
Inimeseõpetus	Muusika annab võimaluse oma tunnete väljendamiseks, arvamuste esitamiseks ja põhjendamiseks ning õpetab avaldama arvamust teiste tundeid ja väärtushinnanguid riivamata. Muusikaõpetus aitab näha Eetsi kohta maailmas, armastama, hoidma ja väärtustama oma maad. Kasvatab lugupidavat suhtumist rahvakultuuri ja traditsioonidesse (laulupeod). Õpetab mõistma inimesi ning nende valikuid teatud ajaetapil – miks üks sai kuulsaks eluajal, teine oli aastateks unustatud. Õpilasel on võimalus õppida ennast ja oma võimeid tundma läbi laulmise, pillimängu, kirjaliku töö ja arutluste kaudu ning leidma lahendusi toimetulemiseks.
Geograafia	Õppekäigud väljapoole kooli, nt. kontserdi külastused. Rahvaste muusikaga tutvumine, alustades naabermaadest, liikudes edasi Euroopa riikidesse. Eesti asend Euroopas, meie muusika ja kultuuri maine Euroopas. Eesti rahvusvaheliselt tuntumad heliloojad ja muusikud.
Tööõpetus	Pillide – eelkõige rütmipillide valmistamine koos käsitöö õpetajaga. Teoreetilised teadmised pillide ehitusest ja heli tekitavast mehhanismist ning praktilised oskused töövõttes. Oskused omavalmistatud pillidel musitseerida. Laulutekstide kaudu tutvutakse erinevat elukutsetega. Erinevate muusikakirjutamise programmidega tutvumine.
Bioloogia	Teadmised inimese ehitusest, meie organitest ja nende funktsioonid. Pärilikkus, geenid ja andekus. Meie areng seoses vanuse muutumisega ja füüsilise sekkumisega (häälemurre, kastraadid). Keha tunnetamine, kõri asendi mõju hääletämbriks, rinnakorvi muutumine võimsaks resonaatoriks, õige hingamine, väliskeskkonna mõjud häälele ja häälehoid. Kuulmismeel, kuulmishäirete ennetamine.
Füüsika	Muusikaliste ja füüsikaliste mõistete ühinemine ja tundmaõppimine: heliallikas, helilaine, helikõrgus, absoluutne kuulmine, heli omadused jne. Seoste loomine füüsika tunnis õpitud teemadega (periood, sagedus,

	võnkumiste avaldumine looduses). Teemad valgus ja elekter ning seos levimuusikaga ja elektrooniliste pillidega.
--	---

Kunst

Geograafia

Geomeetrilised kujundid. Andmete illustreerimine graafikuga. Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine. Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid. Puude, mägede, pilvede jne kujutamine mitmel erineval moel. Õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi.

Füüsika

Neli põhitehet. Geomeetrilised kujundid. Vektorid. Graafikud. Esemete suurusuhted, ühikud. Eseme tähtsamad tunnused. Liikumise kujutamine. Deformeerimine. Keha mahulisus.

Inimeseõpetus

Jooniste lugemine, statistiline töötlus. Suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega. Sõnumite ja emotsioonide edastamine, oma tööde võrdlus kunstiajaloo näidetega. Inimese kujutamine, lihtsad proportsioonireeglid.

Keemia

Värvide omadused. Keemilised ühendid. Vesi. Paber. Reaktsioonid.

Ühiskonnaõpetus, ajalugu

Üldistuste ja järelduste tegemine, otsuste langetamine ja prognoosimine. Vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega; Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja. Eesti ja maailm. Rahvakunst.

Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näited, kunstiteoste säilitamine. Kunstivahendite väärtus.

Bioloogia

Mõõtmine, mõõtühikud (nende lühendid) ja nende teisendamine, sümbolid, organismide elu ja talitlus, funktsioonid. Elu läbi sajandite, areng.

Muusika

Rütmiharjutused, intervallid. Kordumine. Omalooming. Muusika pildiline väljendus. Esinemine, väljendusoskus.

Matemaatika

Rütm ja kordumine (hulk). Geomeetrilised kujundid. Lihtsustamine. Sirged ja kõverad, suurem/väiksem, perspektiiv. Ühe eseme erinevate osade suhe.

Tehnoloogiaõpetus

arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist

(loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad). Ideede teostamisel on vajalikud tehnilised oskused ning teadmised.

Eesti keel Väljendusoskus, mõisted. Lugesoskus. Meedia ja kommunikatsioon. Pildi ja teksti sidumine, terviku loomine. Projektiõpe.

Informaatika Arvutis töödeldud pildid, tekstid lihtsamate programmidega. Oma pildi sisseskanneerimise teel selle töötlemine arvutis. Fotode töötlemine, nendest kompositsiooni loomine. Teema: „Reklaam“ ja selle selgitamine. Oma koolilehe kujundamine (meediaklass). Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töötades.

1.5.2. Läbivad teemad

Teemade „**Väärtused ja kõlblus**“ ning „**Kultuuriline identiteet**“ õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Koolis korraldatakse 2 korda aastas suur kunstinäitus, mis annab ülevaate poolaasta jooksul tehtust ning annab võrdlusmomenti teistega. Vähemtähtis pole ka uute ideede sünd läbi teiste õpilase omaloomingu. Samuti saavad õpilased tunnustust ja enesehinnangule kaalu juurde.

Teemaga „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**“ seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiate, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „**Tehnoloogia ja innovatsioon**“ on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist. Koolis on võimalus kasutada keraamikaahju, teostada klaasisulatusi.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**“ lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimivate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte

teadvustamise kui ka läbiva teemaga „**Tervis ja ohutus**“. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe. Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „**Keskkonna ja jätkusuutlik areng**“ ning „**Teabekeskond**“ käsitlemisel on

valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Koolis toimub mitmeid õpilasüritusi, millele on võimalus luua kujundus, nii pildiline kui heliline.

2. Muusika

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunstiliigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) osaleb laulupidude traditsiooni edasikandmise protsessis ning väärtustab paikkonna kultuuritraditsioone ning autoreid ja interpreete;
- 8) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika õppeaine koostisosad on:

- 1) laulmine;
- 2) pillimäng;
- 3) muusikaline liikumine;
- 4) omalooming;
- 5) muusika kuulamine ja muusikalugu;
- 6) muusikaline kirjaoskus;
- 7) õppekäigud.

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses. Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse erinevaid

karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides. Õpilaste silmaringi ja muusikalise maitse kujundamiseks on vajalikud õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse. Õpilaste üldkultuurilised teadmised põhinevad teadlikkusel kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas. See hõlmab teadmisi peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Oluline on kontserdielu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning ürituste korraldamise kogemus.

Muusika kaudu kujundatakse harmoonilist isiksust, puudutades nii keha, tundeid kui ka intellekti. Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises.

Musitseerides arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguliseks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust ja emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmise ja koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse isamaa-armastust. Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- 1) teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- 2) rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- 3) julgustada ja toetada loomingulist eneseväljendust;
- 4) teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;
- 5) rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetilise väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel ning rikastamisel;
- 6) lähtuda õppes õppija vajadustest ning tähtsustada integreeritud tegevusi.

2.1.3. Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: õppekäigud kontsertidele, teatritesse, muuseumidesse, stuudiosse, muusikakoolidesse, looduskeskkonda, näitustele, raamatukogudesse jne;
- 7) kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
- 8) planeeritakse tunniplaani osana koorilaulutunnid, mida arvestatakse õpetaja põhikoormust määrates;
- 9) leitakse tunnivälise muusikaalase tegevuse võimalusi (solistid, ansamblid, orkestrid jm).

I kooliastme õppetegevused:

- 1) ühehäälnelaulmine ja osalemine koolikooris;

- 2) meloodia laulmine käemärkide, rändnoodi, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi;
- 3) mänguoskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, plokkflöödil või 6-keelse väikekandlel;
- 4) kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades;
- 5) muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu;
- 6) esinemisjulguse ja -oskuse arendamine;
- 7) muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades;
- 8) õppekäigud, kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.

I kooliastmes on kesksel kohal laulmine ja pillimäng. Laudakse nii ühehäälselt a cappella kui ka saatega. Selles vanuseastmes rajatakse alus muusikatraditsioonide säilitamisele ja edasikandmisele, mille üks väljund on kõigi õpilaste osalemine koolikooride tegevuses, et saada esmane koorilaulukogemus. Pillimängus omandatakse erinevate rütmi- (sh kehapilli) ja plaatpillide ning 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. Olulisel kohal on muusikaline liikumine: rahvatantsud ja laulumängud ning muusikapala karakteri väljendamine liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste esinemisostkust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saavutada õpilaste mitmekülgset kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, võimaldatakse õpilastel käia kontsertidel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

II kooliastme õppetegevused:

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- 2) kahe- või kolmehäälnelise laulmine koolikooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel;
- 4) pillimänguoskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes;
- 5) kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises;
- 7) muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

II kooliastme õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Selles eas tähtsustub töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised tegevused on selleski kooliastmes laulmine ja pillimäng. Klassitunnis laudakse a cappella ja saatega ühe- ja kahehäälselt, koolikooris kahe- ja kolmehäälselt. Süvendatakse pillimänguoskusi erinevates pillikoosseisudes ning arendatakse edasi 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid. Liikumistegevuse põhiohk on eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu. Muusikat kuulates arendatakse eneseväljendus- ja võrdlusostkust.

Tähtsustub muusika oskussõnade kasutamine muusikapalasisid analüüsisid ning oma arvamuse põhjendamine vestlustes. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste eneseväljendusoskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

III kooliastme õppetegevused:

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- 2) kahe- või kolmehäälselt laulmine koolikooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine, lauldes noodist lihtsamaid meloodiaid;
- 4) pillimänguoskuse rakendamine üksi ja koos muusitseerides;
- 5) isiklike, põhjendatud seisukohtade avaldamine muusika kuulamisel, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) muusika meeleolu, stiili ja vormi väljendamine liikumise kaudu lähtuvalt kujutlusvõimest;
- 7) loominguliste ideede teostamiseks sobivate muusika väljendusvahendite leidmine ja kasutamine;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid, muusikakõrgkoolid jne).

III kooliastmes on tähelepanu keskmes iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ning õpilaste muusikaliste võimete edasiarendamine ja rakendamine muusikalistes tegevustes, kasutades erinevaid õppevorme ning -meetodeid. Klassitunnis lauldakse nii ühe- kui ka mitmehäälselt, koolikooris kahe- või kolmehäälselt. Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse muusitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarriga akordmänguvõtted. Kuna selles vanuseastmes on suur huvi pop- ja rokkmuusika vastu, tuleks leida koolis ansambli mängu harrastamise võimalusi. Laulmine ja pillimäng pakuvad muusikalise omaloomingu ning loominguliste ideede elluviimise võimalusi nii üksi kui ka rühmatööna. Muusikat kuulates tähtsustub kuulatud muusika põhjal oma arvamuse kujundamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes muusika oskussõnavarale. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm) toetatakse õpilaste isikupärast esinemisosa. Et omandada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma ja austama üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

2.1.4. Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse kooli põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlesest.

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekohaks järgneva õppe kujundamisele, stimuleerib ning motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel.

Õpitulemusi hinnatakse mitmeeristavalt koos õpitulemuste sõnalise kirjeldusega I kooliastmes, sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega II ja III kooliastmes. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse peamiselt muusikalisi tegevusi: laulmist, pillimängu ja loovtegevusi. II ja III kooliastmes on suurem kaal muusikaliste teadmiste ning oskuste kasutamisel muusikalistes tegevustes.

2.2. I kooliaste

2.2.1. Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- 2) laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris; mõistab laulupeo tähendust;
- 3) laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause;
- 4) laulab melodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 5) lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- 6) rakendab pillimängu kaasmängudes;
- 7) kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- 8) kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- 9) väärtustab enese ja teiste loomingut.

2.2.2. Õpitulemused ja õppesisu

1. Laulmine

Õpitulemused

1. klassi õpilane:

1. Laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris, mõistab laulupeo tähendust;
2. laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause
3. Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;

4. mõistab ja väljendab laudes muusika sisu ning meeleolu;
5. laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
6. laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega;
7. laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul;

Laulab peast **kooliastme ühislaule:**

„Kus on minu koduke“ (Eesti lastelaul), „Lapsed, tupp“, „Kevadel“ (Juba linnukesed), „Läbi lume sahiseva“ (J. Aavik)

Laulude õppimine:

1. kuulmise järgi;
2. käemärkide abil;
3. vestlus laulu sisust, heliloojast, teksti autorist;
4. kaanonite rakendamine mitmehäälsel laulmise ettevalmistamiseks;
5. Õpib tundma astmeid SO, MI, RA, JO; tajuma astmemudeleid (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi.;
6. Relatiivne meetod –laulmine astmetrepi, käemärkide, rändnoodi, rütmistatud astmete ja noodi järgi; mudellaulude laulmine;
7. kajamängud, rütmilis-meloodilised;
8. küsimus-vastus motiivid.

2. klassi õpilane:

1. Laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris, mõistab laulupeo tähendust;
2. laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaule
3. Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
4. mõistab ja väljendab laudes muusika sisu ning meeleolu;
5. laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
6. laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega;
7. laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul.

Laulab peast **kooliastme ühislaule:**

Eesti hümn (F. Pacius), OG hümn (T. Voll), „Mu koduke“ (A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus), „Sulle emake“ (M. Hunt)

Laulude õppimine:

1. kuulmise järgi;
2. käemärkide abil;
3. vestlus laulu sisust, heliloojast, teksti autorist;
4. kaanonite rakendamine mitmehäälsel laulmise ettevalmistamiseks;
5. Õpib tundma astmeid LE, alumine RA, SO, tajuma astmemudeleid (SO, MI, RA, JO, LE alumine RA, SO jne.) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi;

6. Relatiivne meetod –laulmine astmetrepi, käemärkide, rändnoodi, rütmistatud astmete ja noodi järgi; mudellaulude laulmine;
7. kajamängud, rütmilis-meloodilised;
8. küsimus-vastus motiivid;
9. lihtne kahehäälsus käemärkide järgi.

3. klassi õpilane:

1. laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris, mõistab laulupeo tähendust;
2. laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislause;
3. laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
4. mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
5. laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
6. laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega;
7. laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul.

Laulab peast kooliastme ühislause:

Eesti hümn (F. Pacius), OG hümn (T. Voll), „Teele, tee kurekesed“ (lastelaul), „Aisakell“ (Ameerika rahvalaul), „Süda tuksub“ (Hermann)

Laulude õppimine:

1. kuulmise järgi;
2. käemärkide abil;
3. vestlus laulu sisust, heliloojast, teksti autorist;
4. kaanonite rakendamine mitmehäälsel laulmisel ettevalmistamiseks;
5. õpib tundma astmeid NA, DI tajuma astmemudeleid (SO, MI, RA, JO, LE, NA, DI alumine RA, SO, DI) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi;
6. relatiivne meetod –laulmine astmetrepi, käemärkide, rändnoodi, rütmistatud astmete ja noodi järgi; mudellaulude laulmine;
7. kajamängud, rütmilis-meloodilised;
8. küsimus-vastus motiivid;
9. lihtne kahehäälsus käemärkide järgi;
10. Kahehäälsus noodi järgi - tunneb noodipildi järgi kahehäälsust, oskab eristada kahehäälsuse erinevaid meloodia liikumisi.

2. Pillimäng

Õpitulemused

1. klassi õpilane:

1. rakendab pillimängu kaasmängudes;

2. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus);
3. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des.

2. klassi õpilane:

1. rakendab pillimängu kaasmängudes;
2. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus);
3. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
4. Tutvub 6-keelse väikekandle esmaste mänguvõtetega.

3. klassi õpilane:

1. rakendab pillimängu kaasmängudes;
2. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus);
3. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des;
4. Tutvub plokkflöödi esmaste mänguvõtetega
5. Mängib 6-keelsel väikekandel lihtsamaid õpitud meloodiaid.

1. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

1. klassi õpilane:

1. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);
2. tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
3. tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
4. tunnetab rütmi, meloodiat, dünaamikat ja tempot ning väljendab seda liikumise kaudu;
5. oskab individuaalset, paaris- ja rühmatööd.

2. klassi õpilane:

1. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);
2. tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
3. tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
4. tunnetab rütmi, meloodiat, dünaamikat ja tempot ning väljendab seda liikumise kaudu;
5. oskab individuaalset, paaris- ja rühmatööd.

3. klassi õpilane:

1. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);
2. tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
1. tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
2. tunnetab rütmi, meloodiat, dünaamikat ja tempot ning väljendab seda liikumise kaudu;
3. oskab individuaalset, paaris- ja rühmatööd.

4. Omalooming

Õpitulemused

1. klassi õpilane:

1. loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge kehapillil
2. kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;

2. klassi õpilane:

1. loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
2. kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;

3. klassi õpilane:

1. Suhtub lugupidavalt enese ja teiste loomingusse
2. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus);
3. loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
4. loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
5. kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
6. kasutab omaloomingulist kaasmängu ja muusikalist liikumist.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

1. klassi õpilane:

1. kirjeldab suunavate küsimuste järgi kuulatavat muusikat;
2. kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit
3. väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;
4. eristab kuuldelselt laulu ja pillimuusikat;

2. klassi õpilane:

1. kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
2. kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit
3. väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;
4. eristab kuuldelselt laulu ja pillimuusikat;
5. on tutvunud kuuldelselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega.

3. klassi õpilane:

1. Kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
2. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel);
3. suhtub lugupidavalt enese ja teiste loomingusse;
4. kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit
5. väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;
6. eristab kuuldelselt laulu ja pillimuusikat;
7. seostab muusikapala selle autoritega.
8. on tutvunud kuuldelselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega
9. eristab kuuldelselt marssi, valssi ja polkat, teab nende taktimõõte;
10. On tutvunud erinevate vokaal- ja instrumentaalkoosseisudega.

6. Muusikaline kirjaoskus

Õpitulemused

1. klassi õpilane:

1. mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

2. teab õpitud noodivältusi, pausi, rütmifiguure;
3. on tutvunud 2-osalise taktimõõduga;
4. tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
5. teab astmetel SO, MI, RA, JO põhinevaid mudeleid
6. tutvub ja mõistab allolevate oskussõnade tähendust:
 - * takt, taktimõõt, taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars,
 - * muusikapala, salm, refrään,
 - * rütm, vaikselt, valjult

2. klassi õpilane:

1. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses);
2. mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

3. teab õpitud noodivältusi, pause, rütmifiguure;
4. on tutvunud 3-osalise taktimõõduga;
5. tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
6. teab astmetel SO, MI, RA, JO, LE alumine RA, SO põhinevaid mudeleid;
7. mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes;
8. mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - *takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, noodijoonestik, noodipea, noodivars,
 - *helilooja, sõnade autor, koor, koorijuht, eeslaulja, rahvatants, rahvalaul,
 - *muusikapala, salm, refrään, kaanon, kaasmäng, eelmäng, vahemäng
 - *rütm, vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat.

3. klassi õpilane:

1. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses).;
2. mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

tervetaktipaus

3. teab õpitud noodivältusi, pause, rütmifiguure;
4. tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
5. teab astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI põhinevaid mudeleid;
6. oskab JO- ja RA- astmerida (duur ja moll) seoses lauludega;
7. mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:

*takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, noodijoonestik, noodipea, noodivars, meetrum, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana

*helilooja, sõnade autor, koor, koorijuht, eeslaulja, rahvatants, rahvalaul, solist, ansambel, orkester, dirigent,

*muusikapala, salm, refrään, kaanon, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, marss, polka, valss

*rütm, vaikselt, valjult, piano, forte, pianissimo, fortissimo, fermaat

7. Õppekäigud

Õpitulemused

1. klassi õpilane:

1) avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel või muul looval viisil.

2. klassi õpilane:

1) avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel või muul looval viisil.

3. klassi õpilane:

1) avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel või muul looval viisil.

2.3. II kooliaste

2.3.1. Õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes: laulmises, pillimängus, muusika kuulamises, liikumises; huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- 2) laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasti;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 6) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- 7) kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- 8) julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades;
- 9) kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust;
- 10) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat;
- 11) leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

2.3.2. Õppesisu

1. Laulmine

Õpitulemused

4. klassi õpilane:

1. laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris, mõistab laulupeo tähendust;
2. laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), OG hümn (T. Voll) „Mu isamaa armas“ (Saksa rhvl.), „Minu õpetaja“ (V. Lipand), „Üle lume lagedale“ (R. Päts).
3. laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
4. kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
5. kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (laulmisel).

Laulude õppimine:

1. laulude õppimine: noodi järgi astmenimedega, kuulmise ja noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi;
2. vestlus (laulu sisu, helilooja, teksti autor, muusika väljendusvahendid).
3. laulab melodiat relatiivseid helikõrgusi kasutades käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides (SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO₁, LE, NA, DI);
4. duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;
5. kajamängud, rütmilis- meloodilised küsimus-vastus motiivid.
6. õpilaste muusikaliste võimete arvestamine ja arendamine individuaalsel ja rühmas laulmisel (ansamblid, koor).

5. klassi õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) laulab võimete kohaselt ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti rahvalaule a cappella ja saatel. Omandab lisarepertuaari (seotud erinevate pühade, tähtpäevade või sündmustega);
- 3) võtab aktiivselt osa tunnivälisest tegevusest – vastavalt oma võimetele osaleb koolikooride töös; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- 5) laulab peast kooliastme ühislaulu: Eesti hümn (Fr. Pacius), OG hümn (T. Voll) „Tere hommikust!“ (P. Rips), (V. Sefve), „Kas tunned maad?“ (F. Berat), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul).
- 6) laulab rütmistatud astmenoodi järgi;
- 7) seostab relatiivseid helikõrguseid (astmeid) absoluutsete helikõrgustega.

Laulude õppimine:

1. laulude õppimine noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi;
2. vestlus: laulu sisu, helilooja, teksti autor, laulu karakter, väljendusvahendid;
3. laulab noodist astmenimedega;
4. duur- ja moll helilaad ning kolmkõla seoses lauludega;
5. õpilase individuaalsete võimete arvestamine ja arendamine üksi või rühmas laulmisel.

6. klassi õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) laulab võimete kohaselt ühe- või kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti rahvalaule a cappella ja saatega;
- 3) võtab aktiivselt osa tunnivälisest tegevusest – vastavalt oma võimetele osaleb koolikooride töös; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust;
- 4) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- 5) laulab peast kooliastme ühislaule: Eesti hümn (Fr. Pacius), OG hümn (T. Voll), „Eesti lipp“ (E. Võrk), „Kungla rahvas“ (K. A. Hermann) „Mu isamaa armas“ (saksa rahvalaul), „Õrn ööbik“ G. W. Öis)
- 6) laulab rütmistatud astmenoodi järgi;
- 7) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega;
- 8) oskab kasutada duur ja moll helilaadi.

Laulude õppimine:

1. laulude õppimine noodi järgi astmenimedega, kuulmise järgi;
2. vestlus laulu sisu, helilooja, teksti autor, laulu karakter, väljendusvahendid;
3. laulab noodist astmenimedega;
4. duur- ja moll helilaad ning kolmkõla seoses lauludega,
5. õpilase individuaalsete võimete arvestamine ja arendamine üksi ja rühmas laulmisel (ansambel, koor).

2. Pillimäng

Õpitulemused

4. klassi õpilane:

1. rakendab pillimängu kaasmängudes;
2. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus);
3. kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*’des; jätkab 6-keelse väikekandle ja/ või plokkflöödi mänguvõtete omandamist ning kasutab neid musitseerimisel;
4. seoses pillimänguga õpib tundma viiulivõtit, tähtnimesid ja nende asukohta noodijoonestikul.

5. klassi õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes;

- 2) rakendab omandatud mänguvõtteid musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödiga;
- 3) omab ülevaadet erinevatest rahvapillidest ja nende lihtsamatest mänguvõtetest;
- 4) seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga.

6. klassi õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 2) rakendab omandatud mänguvõtteid musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödiga;
- 3) seostab õpitud helistikke pillimänguga.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

4. klassi õpilane:

1. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);
2. tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
3. tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
4. tajub rütmi, meloodiat, dünaamikat, tempot ja väljendab seda muusikalise liikumise kaudu;
5. oskab töötada individuaalselt, osaleb paaris- ja rühmatöös.

5. klassi õpilane:

1. tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ja vormi;
2. tunnetab ning väljendab muusika sisu ja meeleolu liikumise kaudu;
3. tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
4. oskab töötada individuaalselt, osaleb paaris- ja rühmatöös.

6. klassi õpilane:

1. tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
2. tunnetab ning väljendab muusika sisu ja meeleolu liikumise kaudu;
3. oskab töötada individuaalselt, osaleb paaris- ja rühmatöös.

4. Omalooming

Õpitulemused

4. klassi õpilane:

1. väärtustab enese ja teiste loomingut;
2. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus);
3. loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
4. loob tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
5. kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
6. koostab ja kasutab rütmilis-meloodilist improvisatsiooni.

5. klassi õpilane:

- 1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) improviseerib lihtsa meloodia plokkflöödil ja/või väikekandlel;
- 3) kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;

4) loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne.

6. klassi õpilane:

- 1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) improviseerib lihtsa meloodia plokkflöödil ja/või väikekandelil;
- 3) loob tekste, regivärsse, lihtsamaid laulusõnu, ristsõnu;
- 4) arutleb ja avaldab oma arvamust kuulatud muusikapala kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil, kasutades selleks õpitud oskussõnavara.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

4. klassi õpilane:

1. kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
2. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel);
3. väärtustab enese ja teiste loomingut;
4. kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit;
5. väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;
6. seostab muusikapala selle autoritega;
7. on tutvunud kuuldeliselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega;
8. eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat, teab nende taktimõõte;
9. eristab kuuldeliselt vokaal ja instrumentaalmuusikat;
10. kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); teab oma kodukoha koore ja dirigente; teab Eesti laulupidude traditsiooni.

5. klassi õpilane:

- 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika;
- 2) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;
- 3) tunneb kõiki sümfooniaorkestri pille, eristab neid kuulamisel ning tunneb visuaalsel vaatllemisel;
- 4) oskab nimetada ning tunneb ära Eesti tuntumaid orkestridirigente.

6. klassi õpilane:

- 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, vorm (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);
- 2) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;
- 3) on tutvunud Eesti rahvusliku ärkamisaja perioodi muusikaga ning oskab nimetada selle perioodi olulisemaid kultuuritegelasi;
- 4) omab ülevaadet Eesti levimuusika ajaloost, muusikutest, lauljatest, ansamblitest ning nende loomingust;

5) on tutvunud (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega; Oskab nimetada tuntumaid heliloojaid, iseloomulikke rahvapille ja –tantse.

6. Muusikaline kirjaoskus

Õpitulemused

4. klassi õpilane:

1. kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusikalises kirjaoskuses);
2. mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside (poolpaus) tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

3. laulab astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
4. teab astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI põhinevad mudelid;
5. tunneb JO- ja RA- astmerida (duur ja moll) seoses lauludega;
6. mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - *takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, noodijoonestik, noodipea, noodivars, meetrum, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana, klaviatuur, duur ja moll helilaad,
 - *helilooja, sõnade autor, koor, koorijuht, eeslaulja, rahvatants, rahvalaul, solist, dirigent, orkester, improvisatsioon, vokaal ja instrumentaalmuusika
 - *muusikapala, salm, refrään, kaanon, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, marss, polka, valss sopran, alt, tenor, bass, keelpillid, klahvpillid, puhkpillid, löökpillid, tämber
 - *rütm, vaikselt, valjult, piano, forte, crescendo, diminuendo, fermaat mezzoforte, mezzopiano,

5. klassi õpilane:

- 1) eristab mõisteid helilaad ja helistik; tunneb ja oskab praktilises töös kasutada C-a helistikke;
- 2) oskab kasutada õpitud helivältusi, rütmifiguure ja pause;
- 3) laulab rütmistatud astmenoodi järgi ja erinevates kõrguspositsioonides;
- 4) mõistab järgnevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:
 - a) eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur ja moll helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika, helistiku märgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud;
 - b) vokaalmuusika, instrumentaalmuusika, soololaul, koorilaul, interpret;
 - c) hääleliigid, pilliliigid, muusikalised väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, harmoonia, tämber;
- 4) teab tähendust ja oskab kasutada lihtsamaid ning enamkasutatavaid tempo- ja dünaamikatermineid.

6.klassi õpilane:

- 1) mõistab kaheksandik taktimõõdu tähendust ja oskab seda praktilistes tegevustes kasutada;
- 2) teab kaheksandik rütmifiguuride tähendust ja oskab neid kasutada;
- 3) laulab rütmistatud astmenoodi järgi ja erinevates kõrguspositsioonides;
- 4) tunneb helistikke G-e, F-d ja oskab neid praktiliselt kasutada.

7. Õppekäigud

Õpitulemused

4. klassi õpilane:

- 1) arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;

5. klassi õpilane:

- 1) arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

6. klassi õpilane:

- 1) arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara.

2.4. III kooliaste

2.4.1. Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes ning kohalikus kultuurielus; aktsepteerib muusika erinevaid avaldusvorme;
- 2) laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;
- 3) laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust;
- 4) oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides;
- 5) oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule;
- 6) väljendab oma arvamust kuulnud muusikast oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult;
- 7) leiab iseloomulikke jooni teiste maade rahvamuusikas ning toob eesti rahvamuusikaga võrreldes esile erinevad ja sarnased tunnused;
- 8) väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes;
- 9) teab autoriõigusi ning sellega kaasnevat õigusi ja kohustusi; huvitub muusikaalasest tegevusest ja väärtustab seda ning osaleb kohalikus kultuurielus;
- 10) valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida;
- 11) kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes.

2.4.2. Õppesisu

1. Laulmine

Õpitulemused

7. klassi õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurde perioodil;
- 2) laulab ea- ja teemakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 3) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), OG hümn (T. Voll), „Üks väike laul“ (V. Ojakäär), „Majake mere ääres“ (Ü. Vinter), „Mu kodu“ (U. Naissoo).

8. klassi õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurde perioodil;
- 2) laulab ea- ja teemakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 3) laulab peast lisaks 7ndas klassis õpitule: „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter), „Leib jahtub“ (A. Valkonen), „Jaanipäev“ (V. Toomemets).

9. klassi õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurde perioodil;
- 2) laulab ea- ja teemakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 3) laulab peast lisaks 7ndas, 8ndas klassis õpitud ühislauludele veel: „Saaremaa valss“ (R. Valgre), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen), „Me pole enam väikesed“ (A. Oit).

2. Pillimäng

Õpitulemused

7. klassi õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ning improvisatsioonides;
- 2) improviseerib lihtsaid meloodiaid ja kaasmänge plokkflöödil ja väikekandlel;
- 3) võimalusel kasutab musitseerimisel kitarril lihtsamaid akordmänguvõtteid;
- 4) seostab õpitud helistikke pillimänguga.

8. klassi õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ning improvisatsioonides;
- 2) improviseerib lihtsaid meloodiaid ja kaasmänge plokkflöödil ja väikekandlel;
- 3) seostab õpitud helistikke pillimänguga;
- 4) võimalusel kasutab musitseerimisel kitarril lihtsamaid akordmänguvõtteid.

9. klassi õpilane:

1) rakendab musitseerides saatepille (vastavalt võimalustele): rütmi- ja plaatpillid, plokkflööt ja kitarr.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

7. klassi õpilane:

1) väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid.

8. klassi õpilane:

1) tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid.

9. klassi õpilane:

1) tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;

2) väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid.

4. Omalooming

Õpitulemused

7. klassi õpilane:

1) loob improvisatsioone ja rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

2) loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;

3) suudab kirjutada lihtsaid meloodiaid.

8. klassi õpilane:

1) oskab kasutada arvutis olemasolevaid muusikaprogramme ja kasutab neid loominguliste ideede rakendamisel (vastavalt võimalustele);

2) loob improvisatsioone ja kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

3) loob lihtsaid meloodiaid;

4) loob lihtsaid tekste (laulusõnu).

9. klassi õpilane:

1) rakendab oma loomingulised ideed arvutis olemasolevaid muusikaprogramme kasutades;

2) loob improvisatsioone ja kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

3) kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

4) loob tekste: regivärsse, laulusõnu.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

7. klassi õpilane:

1) oskab iseloomustada muusikapalades muusika väljendusvahendeid (rütm, tempo jne);

2) arutleb muusika üle ja suudab põhjendada oma arvamust;

3) teab Eesti tuntud interpreete, dirigente, ansambleid ja orkestreid;

4) eristab kõla ja kuju järgi: keel-, löök- ja puhkpille;

5) on tutvunud Idamaade muusikapärandiga.

8. klassi õpilane:

- 1) oskab iseloomustada muusikapalades muusika väljendusvahendeid (rütm, tempo jne);
- 2) arutleb muusika üle ja oskab põhjendada oma arvamust;
- 3) eristab kõla ja kuju järgi: klahvpillid (klaver, klavessiin, orel, akordion), elektrofonid (süntesaator, elektriklaver);
- 4) eristab pop- ja rokk-muusika erinevaid stiile;
- 5) on tutvunud Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika ning Afroameerika muusikapärandiga.

9. klassi õpilane:

- 1) oskab muusikaliste väljendusvahendite kaudu iseloomustada kuulnud muusikapala – seda analüüsida ning oma arvamust põhjendada nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 2) eristab kõla järgi pillikoosseise: orkestrid (sümfoonia-, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester), ansamblid (keelpillikvartett, pop- ja jazzansambel); eristab pop-, rokk-, jazz-, filmi- ja lavamuusikat (ooper, operett, muusikal ja ballett);
- 3) on tutvunud Prantsuse ja Itaalia muusikapärandiga.

6. Muusikaline kirjaoskus

Õpitulemused

7. klassi õpilane:

- 1) tunneb ja oskab kasutada noodivältuseid, rütmifiguure ja pause: triool, süngoop, ti-ta-i;
- 2) mõistab neljandik ja kaheksandik taktimõõtude tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- 3) mõistab helistike C-a, G-e, F-d tähendust ning lähtub nendest musitseerides.
- 4) mõistab nimetatud oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: muusikainstrumentide nimetused; rondo, variatsioon.

8. klassi õpilane:

- 1) tunneb ja oskab kasutada kuueteistkümnendik noodivältusi, rütmifiguure ja pause;
- 2) mõistab neljandik ja kaheksandik taktimõõtude tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- 3) mõistab helistike C-a, G-e, F-d tähendust ning lähtub nendest musitseerides;
- 4) mõistab nimetatud oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: elektrofonid; muusikainstrumentide nimetused, spirituaal ja gospel; pop- ja rokk-muusika.

9. klassi õpilane:

- 1) mõistab I ja II kooliastmes õpitud helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning oskab neid kasutada muusikalistes tegevustes;
- 2) mõistab I ja II kooliastmes õpitud taktimõõtude tähendust ning arvestab neid musitseerimisel;
- 3) kasutab musitseerimisel õpitud helistikke;
- 4) mõistab nimetatud oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas: sümfooniaorkester, kammerorkester, keelpilliorkester, jazzorkester, partituur, muusikainstrumentide nimetused; ooper, operett, ballett, muusikal, sümfoonia, instrumentaalkontsert, spirituaal, gospel; jazzmuusika, süvamuusika.

7. Õppekäigud

Õpitulemused

7. klassi õpilane:

- 1) arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

8. klassi õpilane:

- 1) arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

9. klassi õpilane:

- 1) arutleb, analüüsib ja põhjendab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil;
- 2) kasutab arvamust väljendades teadmisi ja muusikalist oskussõnavara.

2.5. Füüsiline õpikeskkond

1. Kool võimaldab järgmiste vahendite kasutamise: naturaalklaver ja klaveritool, süntesaator, muusikakeskus HIFI, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti ning noodistusprogramm ja MIDI salvestusprogramm.
2. Kool korraldab õpet klassis, kus on võimalik kasutada rühmatööd ja liikumiseks vajalikke pindu.
3. Kool võimaldab instrumentariumi (Orffi instrumentariumi, plokkflöödid või 6-keelsed väikekanded, akustilised kitarrid) õpilastele musitseerimiseks.
4. Kool võimaldab fonoteegi (CD-d, DVD-d, VHS-d) kasutamise.

3. Kunst ja loovus

3.1. Üldalused

3.1.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli kunsti- ja loovusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid, rakendades loovalt õpitud teadmisi ja tehnikaid;
- 2) kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus;
- 3) analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda, kasutades põhikoolis omandatud ainealast terminoloogiat, ning põhjendab oma arvamust;
- 4) märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- 5) õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- 6) seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust.

Põhikooli lõpuks teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

3.1.2. Õppeaine kirjeldus

Kunsti- ja loovusõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutuv maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Kunsti ja loovuse õppimine ja õpetamine peaksid pakkuma õpilastele võimalikult palju positiivseid emotsioone. Õpetaja eeskujul on oluline roll tolerantse suhtumise kujunemisel erinevate võimetega ja mõtteviisiga kaaslastesse. Kunsti ja loovuse ainete tunnis väärtustatakse ideede paljusust ja erinevate teemade arutlemisel nn piiride ületamist. Läbivate teemade süstemaatiliseks rakendamiseks kasutatakse eelkõige loovülesandeid, rühmatöid ning võimaluse korral teostatakse ainetevahelisi projekte.

Aine õppimise osad on:

- 1) uurimine ja oma ideede arendamine;
- 2) väljendusvahendite loov rakendamine;
- 3) mõtestamine ja refleksioon.

Ülalnimetatud õppimise osad on omavahel orgaaniliselt ja tihedalt põimunud - õpilase loova ning iseseisva mõtlemisoskuse arenemine ja uute teadmiste omandamine kinnistuvad praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujunemine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti sidemetest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest. Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemi kui ka võtmehaig ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks.

Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele annavad aluse õppekäigud muuseumidesse ja galeriidesse. Kunstiajaloo näidete valikul lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ja visuaalsest kultuurist Eestis.

3.1.3. Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) võimaldatakse õppida üksi ja rühmas, kasutades erinevaid õppemeetodeid ning arvestades õpilaste erinevaid õpistiile;
- 3) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 4) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseumid, näitused, arvutiklass, virtuaalkeskond jne;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid materjale ning töövahendeid;

6) seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

I astmes on oluline mänguline, eksperimenteeriv ja uuriv käsitus, mis toetab laste spontaanset eneseväljendust ning julgustab märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi. Loovtööde ainet ammutatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunstiloost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus.

Kunstiteostest rääkimine toetab oma seisukoha, tolerantsuse ning väärtushinnangute kujunemist. Koostöö- ja arutlusoskuste arendamiseks kasutatakse lisaks individuaalsetele töödele rühmatöid.

II astmes tutvutakse teadlikumalt kunsti aluste ja kunstilooga ning luuakse sildu kunstiajaloo ja tänapäeva vahel. Pööratakse rohkem tähelepanu ümbritseva maailma edasiandmisele loomingulistes kunstitöodes. Õpilasi juhatakse ise valikuid tegema (tehnikat, teemade valikuid jne) ning otsima pildimaterjali, et kasutada seda abivahendi või lähtekohana. Kunstiteoste ja visuaalse kultuuri näidete analüüsimine toetab kriitilise mõtlemise ja ainealase keeleoskuse arenemist.

III astmes omandatakse teoreetilisemal tasemel teadmisi kunsti nii märgilistest (sümbol, allegooria, tsitaat jne) kui ka vormilistest (värv, valgus ja vari, perspektiiv, kompositsioon jne) väljendusvahenditest. Loomingulistes töodes katsetatakse uusi meediume ning väljundeid; seatakse järjest rohkem endale ise ülesandeid; mängitakse vormielementide ja väljendusvahenditega teose isikupära ning sõnumi huvides. Teadlikumalt võetakse eeskujuks kunstiteoseid ja -stiile, analüüsitakse teoseid ning otsitakse visuaalset ja verbaalset infot. Kunsti käsitletakse visuaalse ning sotsiaalse keskkonna osana.

Kunst kui õppeaine on oma olemuselt mittelineaarne, õppesisu punkte käsitletakse õppes omavahel tihedalt põimunult. Nende võimalike kombinatsioonide lõputu arv eeldab õpetaja loovust ja teadlikkust valikute tegemisel.

3.1.4. Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse kooli põhikooli õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

Õpitulemusi hinnatakse mitmeeristavalt koos õpitulemuste sõnalise kirjeldusega I kooliastmes, sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega II ja III kooliastmes.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära. Õpilane teab, mida hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

3.2. I kooliaste

3.2.1. Kooliastme õpitulemused

1. klassi lõpetaja:
 - 1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtteid ja ideid;
 - 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;

3) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid.

2. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- 5) tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.
- 6) väärtustab säästva tarbimise põhimõtteid.

3. klassi lõpetaja:

- 1) tunneb rõõmu mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi;
- 2) tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;
- 3) leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni;
- 4) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;
- 5) uurib igapäevaste esemete vormi ja otstarbe seoseid, teab, kuidas luua ning tarbida säästvalt, arutleb ümbritseva visuaalse kultuuri nähtuste üle;
- 6) tuleb toime virtuaalsetes keskkondades, teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.

1.2.2. Õppesisu

Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). Inimeste, esemete ja looduse objektide iseloomulikud tunnused ning peamise esiletoomine kujutamisel. Erinevate kunstitehnikate materjalid, töövõtted ning -vahendid (näit joonistamine, maalimine, trükkimine, kollaaž, pildistamine, vormimine jne).

Pildilised jutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.

Disain igapäevaelus: trükis, tarbevorm, ruum ja ehitis keskkonnas. Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. Turvaline ning keskkonnasäästlik tarbimine.

Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Lähiümbruse loodus ja ehituskunst. Reaalsed ning virtuaalsed kunsti- ja meediakeskkonnad. Kunstiteoste, visuaalse kommunikatsiooni ja meedia roll ning mõju igapäevaelus.

Õppesisu 1. klassis:

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

- Vormilt lihtsate esemete ja figuuride joonistamine vaatluse ja mälu järgi ning fantaasia põhjal.
- Erinevate liiklusvahendite ja hoonete kujutamine.
- Otstarbeka tööjärjekorra kasutamine.

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

- Soojad ja külmad toonid, heledad ja tumedad toonid. Kolm põhitooni. Kõikide toonide helestamine valgega.
- Ümbritseva elu ja looduse vaatlemisel ning muinasjuttude kuulamisel saadud muljete edasiandmine.
- Aastaaegadest tingitud erinevuste kujutamine looduses.
- Erinevate töövõtete (kordumine, vaheldumine, sümmeetria) kasutamine motiivide koostamisel.
- Riba, kujundi ääre või kogu kujundi pinna kaunistamine.
- Geomeetristest kujunditest mustrite koostamine.
- Naturaaltrüki kasutamine motiivide valmistamisel.
- Sobivate värvide valimine.

VESTLUSED

- Oma kodumaja/ korteri kujundus.
- Kaaslaste tööde analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödese.
- Kunstnikud, erinevad kunstivoolud.

TEHNIKAD JA MATERJALID

- **Skulptuur.** Voolimine savist või voolimismassist. Meisterdamine loodus-ja tehismaterjalist. Voltimine.
- **Maal.** Kattevärvidega maalimine spontaanselt ja läbimõeldult. Õlipastellid. Värv-ja viltpliiatsid. Kollaaž rebituna .
- **Graafika.** Joonistamine pliiatsi ja viltpliiatsiga. Natur-, materjalitrükk.

Õppesisu 2. klassis:

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

- Meisterdamine looduslikust materjalist, paberi-, plastmassi- metallijäätmetest (figuurid, lelud).
- Modelleerimine jääkmaterjalidest, tutvumine geomeetriste põhivormidega.
- Inimese kujutamine: täisfiguur eest-ja külgvaates liikumises. Eluslooduse (loomad, linnud-asendid ja liikumine), eluta looduse (kivi, vesi) kujutamine joone ja silueti abil.

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

- Värviring: põhivärvid ja nende ja segamisel saadavad II astme (oranž, roheline, violett) värvid.
- Helestamine ja tumestamine ning külmad ja soojad toonid.
- Meeleolu väljendamine värvidega.

DISAIN

- Kujundamine pappkarpidest ja paberist linn (kollektiivne töö).
- Mänguasjade konstrueerimine.
- Paberi voltimine.
- Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.

VESTLUSED

- Kunst ümbritsevas keskkonnas.
- Kodukohta loodus- ja tehiskeskkond.
- Raamatukujundus.
- Kaaslaste tööde analüüs.

Õppesisu 3. klassis:

KUJUTAMIS- JA VORMIÕPETUS

- inimese kujutamine: täisfiguur eest- ja külgsuunas liikumises, portree eestvaates;
- eluslooduse, eluta looduse ja tehisevormide (ehitised, sõidukid) kujutamine joone ja silueti abil;
- tutvumine geomeetriliste põhivormidega seoses igapäevaesemetega (ruumiliselt voolumisel ja meisterdamisel ning tasapinnaliselt joonistamisel ja maalimisel).

VÄRVI-, KOMPOSITSIOONI JA PERSPEKTIIVIÕPETUS

- kuuevärviring, helestamine, tumestamine, külmad ja soojad toonid;
- pildi pinna organiseerimine (kujutatava suuruse ja paberiformaadi erinevad suhted);
- pea- ja kõrval elemendid ja taust;
- pildi üksikosade tasakaal;
- suuruse vähenemine kauguses;
- ribaornament;
- rütm, rühmitamine ning osaline kattumine.

DISAIN JA KIRJAÕPETUS

- rütmiharjutused ja mängud kirjaelementide ja tähtedega (joonistatult, maalitult, rebitult, volditult);
- tööd joonlaua ja sirkliga;
- meisterdamine, lähtudes otstarbest, materjalist, tehnoloogiast ja iluõpetusest (mänguasjad, ruumikaunistused).

VESTLUSED

- kunst ümbritsevas keskkonnas (arhitektuur, skulptuur, maal, graafika);
- tarbevormi kuju ja funktsioonid;
- raamatukujundus;
- multifilmid;
- teatrikujundus;
- kaaslaste tööde analüüs, tolerantne suhtumine kaasõpilaste töödesse.

TEHNIKA JA MATERJALID

- **Skulptuur.** Erinevate tekstuuride loomine. Meisterdamine loodus- ja tehismaterjalist. Voltimine.
- **Maal:** Kattevärvidega maalimine spontaanselt ja läbimõeldult. Maalilise pinna saamine kriidi- ja õlipastellidega, kollaaž.
- **Graafika:** Joonistamine pliiatsi ja viltpliiatsitega. Punkti ja joone kasutamine faktuuri loomiseks.
- **Paljundusgraafika:** natuur-, papi- ja materjalitrükk gvašši või temperaga.

3.2.3. Õppetegevus

1. Esemete, olendite, sündmuste kujutamine omas laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine.
2. Mitmesuguste kunstitehnikate ja töövõtete õppimine, katsetamine ja loominguline rakendamine.
3. Muuseumide ja kunstinäituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.
4. Lähiumbruse keskkonna, ehituskunsti ja disaini näidetega tutvumine. Makettide ja kujundustööde teostamine.
5. Visuaalse kultuuri näidete (reklaamide, filmide, arvutimängude jne) kriitiline vaatlemine, arutlemine ja oma arvamuste põhjendamine.
6. Oma tööde esitlemine, selgitamine; kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine.
7. Töötamine iseseisvalt ja rühmas. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

3.3. II kooliaste

3.3.1. Kooliastme õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- 1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve; väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab;
- 2) kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi;
- 3) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, skulptuur, foto, video, digitaalgraafika, animatsioon jne);
- 4) analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes;
- 5) mõistab tehismaaailma ja selle kasutaja suhet; peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust;
- 6) mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust;
- 7) leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest, uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid;
- 8) märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami; arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas. Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas.

3.3.2. Õppesisu

Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.

Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Liikumise kujutamine.

Maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni, foto, video, digitaalgraafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted.

Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani. Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti teosed Eesti ja maailmas, näited õpetaja valikul. Kunstiteose analüüs. Kunstiterminid. Muuseumide ja galeriide funktsioonid.

Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis. Eesti rahvakunst ja ehituskultuur. Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu.

Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.

3.3.3. Õppetegevus

1. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd, ühise tulemuse nimel koostöö.
2. Visandamine ja kavandamine. Kujutamine ja kujundamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Oma teoste esitlemine, valikute põhjendamine.
3. Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine.
4. Kunstitehnikate loov kasutamine. Digitaalsete tehnikatega tutvumine ja katsetamine.
5. Kunstiteoste analüüsimine, võrdlemine, nende üle arutlemine.
6. Filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele uurimine ja kriitiline võrdlemine.
7. Muuseumide, kunstiürituste, nüüdiskunsti näituste külastamine.

3.4. III kooliaste

3.4.1. Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- 2) kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;
- 3) tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;
- 4) analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nendevahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisest vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus;
- 5) kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- 6) teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- 7) mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

3.4.2. Õppesisu

Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.

Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika, sõnum ja kontekst.

Väljendusvahendite vastavus idee, otstarbele ja sihtgrupile. Sümbol, allegooria ja tsitaat kui sõnumikandjad. Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraheerimine, deformeerimine jne.

Mitemesugused kunstimaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne). Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika).

Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Inimese ja ruumilise keskkonna suhted, disain kui probleemilahendus. Arhitektuur ja disain Eestis ning rahvusvahelised suundumused.

Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted. Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Erinevate kultuuride kunstiajaloo tuntumate teoste näiteid. Nüüdiskunsti olulised suunad ja aktuaalsed teemad.

Kunst peegeldamas ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut.

Kunstnike, kunstiajaloolaste, disainerite ja arhitektide erialane töö.

3.4.3. Õppetegevus

1. Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd.
2. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt loovtööde materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine. Töö teostamine ja esitlemine.
3. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni.
4. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, ainealase terminoloogia kasutamine.
5. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Uurimuste ja visualiseeritud esitluste koostamine ja kujundamine.
6. Mitmesuguste looduslike ja tehisobjektide ning keskkondade analüüsimine erinevatest vaatepunktidest.

3.4.4. Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus on 500 lux päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal, vesi/kanalisatsioon, reguleeritava kõrgusega molbertid koos joonistusalustega, tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika.